

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

socialdepartementet.registrator@
regeringskansliet.se

2016-02-29

Angående remiss för:

Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige, Ds 2015:56

Remissinstans: **Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner**

Inledning

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner är en idéburen förening som arbetar för människor som lever i utsatthet och utanförskap i Sverige, och består av de lokala Stadsmissionerna i Göteborg, Kalmar, Linköping, Skåne, Stockholm, Uppsala och Västerås.

Utifrån en kristen människosyn bedriver vi vård, utbildning och social omsorg. Vi bedriver HVB boende för människor som är hemlösa och lever i missbruk både i egen regi och med kommunen som uppdragsgivare. Vi bedriver även barn- och ungdomsverksamheter där ungas riskbruk, missbruk och beroende samt anhörigfrågor är aktuella. Vi är professionella organisationer med kompetenta medarbetare som arbetar utifrån evidens- och erfarenhetsbaserade metoder. Vår människosyn framhåller alla människors lika värde och lika rättigheter, rätt till kärlek och värme, rätt till nya livschanser, förmåga till egenmakt och ansvar, obeskrivbara unika liv, och inneboende strävan efter mening.

Sveriges Stadsmissioner arbetar i solidaritet med människor i utsatta livssituationer. Uppdraget är att se människan utifrån hennes förutsättningar, ge akut hjälp och genom egenmakt verka för långsiktig förändring. Vår första prioritet är det konkreta resultatet för individen.

Att ta sig ur ett missbruk är svårt. Många gånger är beroendet så starkt att motivationen att söka hjälp helt saknas. Dock kommer individer som lever i missbruk emellanåt till punkter då de av egen vilja önskar bli kvitt sitt missbruk och den svåra, förnedrande och utsatta livssituation som missbruket medför. I den situationen ska dessa människor omedelbart erbjudas bra missbruksbehandling. Att spara pengar på missbruksvård är ett kortsiktigt tänkande. Människor som lever i aktivt missbruk är särskilt sårbara för sjukdomar som HIV och hepatit pga. riskfyllda beteenden i samband med orena sprutor och sprutspetsar. Missbruket orsakar både mänskligt lidande också för anhöriga och andra samt kostnader för samhället, inte minst i form av den brottslighet som ofta följer i missbrukets spår.

Att på ett icke dömande och icke tvingande sätt minnera de skadliga effekter som ett injicerande drogmissbruk innebär, när det gäller risk för sjukdomar och smittspridning, är av stor vikt för att skydda redan utsatta människor. Vi kan inte ignorera de verkliga och tragiska riskerna som finns i samband med missbruk men vi ser människorna som lever i missbruk som viktiga aktörer för att minska skadorna av sitt missbruk. För att möjliggöra detta välkomnar vi förslaget att öka tillgängligheten till sprututbytesverksamhet i Sverige.

Sammanfattning

Sveriges Stadsmissioner välkomnar i stort förslagen som presenteras i promemorian. Att förbättra tillgången till sprutbyte i hela landet, att ta bort kommunernas vetorätt och att sänka åldersgränsen är positivt. Vi önskar att förslaget skulle gå längre gällande att ta bort åldergränsen helt. Vi anser även att bosättningskravet motverkar möjligheten att nå många som annars skulle kunna motiveras till förändring. Vår människosyn är att individer har vilja och strävan att ta ansvar och leva värdiga liv.

Synpunkter och kommentarer med avseende specifika avsnitt i promemorian

4.1 Sprutbyte är vara tillgängligt i hela Sverige där behov finns

Vi stödjer detta förslag.

4.2. Landstingen ska självständigt kunna ansöka om tillstånd att bedriva sprutbytesverksamhet.

Vi stödjer detta förslag.

4.3 Samråd bör även fortsättningsvis ske mellan landstinget och kommuner fortsatt viktigt för att brukaren och patienten ska stå i fokus

Sveriges Stadsmissioner förutsätter att tillräckliga resurser ska finnas tillgängliga för att möjliggöra vård och stöd för dem som önskar ta sig ur missbruk. Alla förtjänar en andra chans och vi anser att det är av största vikt att resurser finnas där när människor är redo för förändring. Den svenska modellen, med delat ansvar och flytande gränser mellan kommun och landsting vad gäller vård och behandling för människor som lever i missbruk, skiljer sig från de flesta andra länderna inom EU och är en utmaning. Tillgängligheten påverkas av uppdelningen som leder till processer som missgynnar att snabbt fånga upp människor som är motiverade till förändring, ett exempel är att det krävs remiss för att tas emot på akutmottagningar för beroende.

4.4. Bosättningskravet kvarstår för att underlätta vård – och behandlingskedjan

Att utgå ifrån bosättning är inte förenligt med den verklighet som målgruppen befinner sig i och inte heller med vår grundsyn på människan. Sprutbytesverksamheten bör vara tillgänglig även för de som tillfälligt vistas i området då det kommer att minska risk för smitspridning som följer på geografisk rörlighet. Vi anser att vård och behandling bör kunna underlättas oavsett var personen bor. Alla som finner sig för att byta sprutor behöver hjälp på plats och alla har inte en fast punkt som de kallar hem. Vi anser att regler så som bosättningskrav kan försvåra. Då frivillighet och förtroende är grundprinciper för sprutbytesverksamheterna så ska det inte spela roll var man bor utan resurser att arbeta med de som motiveras till förändring bör finnas för alla som är villiga oavsett bosättningsort.

Det finns visserligen en flexibilitet gällande bosättningskravet som påtalas i förslaget. Utmaningen blir att det blir tolkningsbart om bosättningskravet kvarstår varför vi föreslår att det tas bort.

4.5. Åldersgräns sänks i syfte att tidigt erbjuda skydd mot smittsamma sjukdomar samt etablera kontakt med unga personer som injicerar droger

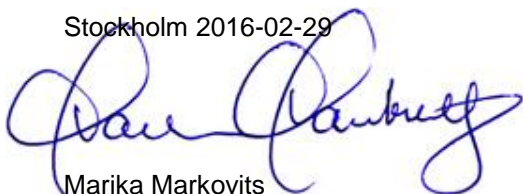
Vi välkomnar att åldersgränsen sänks till 18 år men anser att det vidare borde utredas hur åldersgränsen kan tas bort helt. Vi inser problematiken som framförs kring krocken mellan skyldigheten att anmäla de barn som far illa till socialtjänsten och att sprutbytesverksamheten ska präglas av frivillighet och dialog inte tvång och rapportering. Vi träffar emellertid individer som injicerar droger som har påbörjat sitt injicerade missbruk före de fyllt 18 år. De utsatta unga behöver nås och vi önskar att vidare utredning kring hur detta kan möjliggöras behövs.

4.6 Uppföljning av förändrad lagstiftning

4.7 Kravet på särskild märkning av kanyler och sprutor försvinner

Vi stödjer detta förslag

Stockholm 2016-02-29

Marika Markovits
Ordförande

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner